

Zakázat žárovky nemá smysl

25.6.2009 ekonom.cz str. 0 EKONOM.IHNED.CZ

Blahoslav Hruška

Čistou a úspornou energii potřebují všichni. A může být i z jádra, říká Rod Christie, šéf GE Energy pro střední a východní Evropu.

O Skotech se říká, že by si pro pětník nechali vrtat koleno. Svým způsobem to platí i o Rodu Christiem. Ne že by sám byl škulilil, ale spořivost má v popisu práce. Z pražského sídla společnosti GE Energy, která patří mezi největší světové dodavatele **elektrárenských technologií**, plánuje, jak z minima zdrojů vytěžit co nejvíce energie.

Sází na slunce a vítr. Do správného koktejlu čistých a moderních technologií ale podle jeho slov patří také atom, a proto tvrdí: "V příštích pěti letech se možná i v několika zemích Evropy dočkáme zakázek na nové **jaderné elektrárny**."

Když člověk otevře jakoukoliv brožuru o **energetice** v Evropské unii, narazí na zaklínadlo: sousloví **energetický mix**. Co konkrétně znamená pro vás?

Z hlediska **energetické bezpečnosti** je odpověď na tuto otázku ve většině zemí stejná. Nenajdete stát, který by byl stoprocentně zajištěn prostřednictvím vlastních zdrojů. A ty, v nichž se to podařilo, plyn nebo ropu prodávají. Takže i exportéři potřebují různé zdroje.

Mix znamená mít a využívat různé možnosti výroby energie, ať už jsou to **obnovitelné zdroje**, uhlí, jádro nebo plyn. Znamená to snižovat silnou převahu dominantního zdroje výroby elektřiny, což je zejména případ Polska a uhlí.

Jednou z možností, jak účelného mixu dosáhnout, jsou **obnovitelné zdroje**. Šanci vidím například v solární energii, která je ovšem zatím drahá. Osobně jsem ale přesvědčen, že renesanci zažije také atomová energie.

GE Energy údajně plánuje v Česku vybudovat solární **elektrárnu**...

Zatím je tento plán ve stadiu zrodu. Spolupracujeme s firmou, která chce vyrábět několik megawattů energie ze slunce. Je to relativně velký projekt, ale v celkovém objemu výroby to mnoho neznamená. Prozatím se bavíme o licencích a financování, ale ten projekt je každopádně velmi nadějný.

Proč se v Česku solárními **elektrárnami** nedaří? Například sousední Bavorsko je přece v získávání elektřiny ze slunce evropským rekordmanem.

Vše závisí na politicích a pobídkách. V Česku samozřejmě nesvítl slunce o nic méně než v Bavorsku. Nicméně v Německu funguje léta v oblasti **obnovitelných zdrojů** příznivé investorské prostředí.

Ale nejen tam. Podobné **ekologické zákonodárství** přijalo i Rumunsko. Kdyby se něco podobného udělalo v Česku, jistě by se investoři našli. Využitelné zdroje tu jsou dokonce i pro **větrné elektrárny**. Tam je ale často problém, že dobré lokality leží v chráněných oblastech.

Větrníky fungují i v nížinách

Větrné elektrárny jsou ale sporné. Mnoho lidí si myslí, že větrníky hyzdí krajinu a proud z nich je příliš drahý...

Naše firma vyvinula technologie speciálně pro vnitrozemské **větrné elektrárny** pro střední Evropu, kde je rychlost větru o mnoho nižší než na pobřeží. Nové vrtule jsou efektivní a schopné pracovat ekonomicky.

Máme projekty v Maďarsku, Rumunsku a Polsku. A že nejsou **elektrárny** na horách, kde fouká?

Podívejte se do Německa nebo Rakouska. Tam také fungují větrníky v nížinách.

Takže se jejich stavba vyplatí?

Ano, ale jen jsou-li vládní programy na podporu **obnovitelných zdrojů** dostatečně účinné a dlouhodobé. Protože mluvíme o dlouhodobých investicích. Postavit **větrnou elektrárnu**, to není záležitost dvou tří let.

Pro investory je to vždy riskantní. Když se změní zákonodárství a pobídky, nemusí se stavba takových **elektráren** vyplácet.

Která země v Evropě má podle vás nejlepší pobídky pro **ekologické investory**?

Určitě to bylo dlouhou dobu Německo, kde je výsledek vidět. To samé udělaly Španělsko, Velká Británie a v určitých ohledech i Nizozemsko. Dnes určitě Rumunsko a možná Polsko.

Mluvíme ale o dvou přístupech. Nejdříve musíte mít legislativu, která připraví půdu pro investory. Druhá věc je, aby skutečně měli možnost své peníze vynaložit.

Představte si, že máte farmu, kde zpracováváte bioplyn. A protože máte více energie, než spotřebujete, chcete ji také prodat. Legislativně by mělo jít o jednoduchý proces, protože to není váš hlavní zdroj obživy.

Mnoho zemí možnosti investic do **obnovitelných zdrojů** nabízí. Ve skutečnosti jde ale o komplikovanou a zdoluhavou proceduru. Musíte získat spoustu razítek, což vám zabere klidně i rok a půl. Výsledkem je, že firmy mají smělé plány, ale jen krajně obtížně je realizují.

A co klasičtější technologie, například jádro? Jakou budoucnost mají **atomové elektrárny** v Evropě a Česku?

Řada států zvažuje další využití **jaderné energie**. Velká Británie, Švýcarsko, Francie, Litva, Polsko, Rumunsko, Bulharsko, Finsko. Ty všechny na atomové energii aktivně pracují včetně plánů na výstavbu nových **elektráren**.

Německo a Švédsko chtějí revidovat postupný útlum výroby energie z jádra, který si dříve odsouhlasily. V příštích pěti letech se určitě dočkáme zakázky na novou **elektrárnu**, v Rumunsku možná již za rok a půl.

I v Česku, kde je energie nadbytek?

Můžete vyvážet ještě více, a tím i více vydělat. Máte dobrou pozici v tom, že sousední Německo není nejlevnější zemí pro nákup elektřiny. Takže je logické ji právě tam vyvážet.

Ropa a plyn jsou peníze v bance

GE Energy otevřela v Rusku již dvě technologická centra. K čemu Rusové potřebují úspory? Mají přece obrovské zásoby plynu a ropy a na plýtvání zdroji jsou zvyklí...

Ropa a plyn jsou pro ně něco jako peníze v bance. A pokud staré technologie zdroji plýtvají, tak ty peníze vyhadzují prakticky z okna. Takže v zájmu Rusů je maximalizovat výtěžnost přírodních zdrojů.

To není ale jen ruský problém. Podívejte se třeba na Saúdý. Ti loni začali budovat **větrné elektrárny**. Proč? Přišli na to, že je levnější elektřinu vyrábět z větru a ušetřenou ropu prodávat.

Podobnou logiku uznává i Rusko. Staré technologie mají vzhledem k instalovanému výkonu účinnost 28 až 35 procent. S nejnovější technikou se dostanete na 60 procent. V případě kogenerace, společné výroby elektřiny a tepla, dosáhneme až 95 procent. Rusové zkrátka potřebují investovat do úspornější výroby energie.

Bylo těžké přemluvit ruské manažery, že se to vyplatí?

Určitě nás to stálo hodně času, ale neřekl bych, že to bylo náročné. Sami totiž poznali, že konkurence udělá to samé. Musí držet krok.

Evropská unie navrhuje, aby se v roce 2020 přešlo na úplný systém obchodování s emisními povolenkami, které už nebudou zadarmo. Podraží to energii? **ČEZ** již spotřebitele varoval, že cena elektřina půjde hodně nahoru...

Každý výrobce elektřiny určitě bude muset investovat do čistých technologií a inovací. To je správná cesta, jak dosáhnout **energetické výkonnosti**, kterou Evropská unie požaduje.

V minulosti na to šla unie různě. Zakázala třeba klasické žárovky, které se zanedlouho přestanou vyrábět. Nic to ale nevyřeší. Jednak proto, že je mají všichni rádi, ale především zákazky nepřinesou větší efektivitu. Té se dosáhne ve výrobě energie, ne ve spotřebě domácností.

Na nápadu burzy emisních povolenek se mi líbí, že bude stanovovat cenu za vypouštění oxidu uhličitého. My se musíme snažit o to, aby se obchodovalo v co nejsoutěživějším systému.

A jak na tom budou spotřebitelé?

Neřekl bych, že ponese vysoké dodatečné náklady, protože technologie jdou rychle kupředu a zlevňují.

Určité problémy může mít těžký průmysl, mluví se o přesunu výroby do zemí, kde žádné emisní limity nebudou a kde se výroba nebude prodražovat. Evropská unie ale není tak hloupá, aby to dopustila.

Šampioni z Mnichova

Ekologická politika EU tedy dozná změn?

To se už částečně děje, podívejte se například na biopaliva, která jsou čím dál více kritizována. Kvůli povolenkám ale Evropa za Čínou nebo Indií nezaostane. O konkurenceschopnost Evropy nemám obavy, vývoj a výzkum se dělá právě tady. My sice máme technologická centra všude po světě, ale

opravdoví šampioni sídlí v Mnichově.

Povede výzkum k větší spolupráci mezi jednotlivými výrobci energií?

Ve využití klasických zdrojů ano, v oblasti **obnovitelných zdrojů** zřejmě nikoliv. Klasickým příkladem spolupráce může být atomová energie. Nad jejím dalším využitím už dnes bádá německý **E.ON** s francouzskou EdF.

Propagujete inteligentní distribuční síť smart grid. Přinese zlepšení domácnostem? V čem bude "inteligentní" elektřina lepší než ta obyčejná?

Zatím zákazníci odebírají energii a platí za ni v pravidelných intervalech. Určitě to děláte i vy. Máte na účtu jednu sazbu?

Ne, dvě - denní a noční.

Dobře, začněme od dispečinku. Kdo chce distribuovat energii, musíte předvídat. Budou lidé zapínat klimatizaci? Nehraje se nějaký důležitý zápas, který poběží v televizi?

Najíždět na vyšší výkon a zase ho ubírat ale není se současnými technologiemi moc efektivní. Smart grid umožní optimalizovat rozložení spotřeby během celého dne.

Změna nastane také u spotřebitele. Stále více lidí si například montuje na střechu solární panely a energii pustí do sítě. A k tomu je zapotřebí přesné měření, musíte vědět, kolik vyrobíte a pustíte do sítě. Nejen vy, ale i distributor. Jak často k vám domů chodí odečítat proud?

Tak dvakrát do roka.

No vidíte, přesné přístroje mohou odpočty samy provádět dvakrát do hodiny. Takové technologie jsou dostupné a v několika zemích se již testují. Inteligentní elektroměry pracují ve Švédsku, tamní vláda dokonce distributorům nařídila, aby nové měřicí systémy povinně zaváděli.

Smart grid nabízí přesnější dodávky a přesnější měření. Žádná distribuční společnost zatím neprovozuje všechny technické novinky zároveň, ale mnoho z nich má k tomu potenciál.

Síť, která nepadá

Nebude to ale nakonec tak, že všechny investice zaplatí spotřebitel? Dovedu si představit, že distributor udělá velkou reklamní kampaň o tom, jak jde s dobou a myslí na budoucnost. A pak za to vystaví účet domácnostem.

K tomu je **energetický regulační** úřad, aby řekl, jaká cena je férová, a kdy už jde o nepřiměřené navýšení. Nejde jen o investice, ale i o lepší kontrolu dodávek a spotřeby ze strany odběratelů. Celkově bude síť kvalitnější a výpadky buď vůbec nebudou existovat, nebo budou opravdu krátkodobé.

Síť padá tak dvakrát do roka a ještě k tomu v bouřkách, takže jako drobný odběratel jsem spokojen už teď.

Dodávky domácnostem a velkým odběratelům jsou ale dvě odlišné věci. Kvalitnější distribuce firmám ušetří náklady. Kromě toho má i pozitivní vedlejší efekty. Obory, jako je například mikroelektronika, potřebují spolehlivé a přesné **energetické dodávky**. Právě toto kritérium je pro investory velmi důležité. Vyrábět čistou a levnou elektřinu dnes už nestačí, musí být také spolehlivá.

Blahoslav Hruška

Rod Christie (47)

- Narodil se v roce 1962 ve skotském Glasgowě.

Vzdělání

- Vystudoval strojní konstruktérství.

Kariéra

- V roce 1984 nastoupil do Scottish Hydro Electric, kde se podílel na výstavbě a řízení **elektráren**.

- V GE Energy pracuje od roku 1999, prošel oddělením smluvních služeb, byl manažerem Energy Services pro Evropu.

- Od roku 2004 je výkonným ředitelem pro střední a východní Evropu, Rusko a SNS.

Rodina

- Je ženatý, bezdětný.

Hobby

- K jeho zálibám patří jízda na kajaku, lezení po skalách a cyklistika.

Společnost GE Energy

- Jeden z největších světových dodavatelů **elektrářenských technologií**, součástí koncernu General Electric Company.
- Sídí v americké Atlantě, prezidentem a generálním ředitelem je John Krenicki Jr.
- Pražské ústředí spravuje region střední a východní Evropy.
- Ve stovce zemí světa zaměstnává na 40 tisíc lidí.
- V roce 2008 dosáhla společnost čistého zisku 17,3 miliardy dolarů.

URL| <http://EKONOM.IHNED.CZ/c1-37564660-zakazat-zarovky-nema-smysl>